

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm, Gernands Boktr.-Aktief.

N:r 52 (158)

Fredagen den 26 december 1890.

3:dje årg.

<p>Annonspris: 35 öre pr petitråd (10 stafvelser). För »Platssökande» och »Lediga platser» 25 öre. Utländska annonser 70 öre pr petitråd.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 9-10 Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Byrå: Hamngatan 16, 2^{1/2} tr. (midt för Kungsträdgården.) Prenumeration sker i landsorten å post anstalt, i Stockholm hos redaktionen.</p>
--	--	--	---	---

Det gamla året.

Nik sol, som sänker sig mot vesterhaf
så sakta neder,
Du till en vandring hän emot din graf
dig tyst bereder.

Du kom till oss så gosselik och varm,
så vän och fager;
men som en gubbe, lefnadstrött och arm,
farväl du tager.

Då fram du trädde, färdig stod en värld
att gladt dig hylla,
Du skulle, tänkte hon, uppå din färd
hvar önskan fylla.

Men, ack — bedraget blef ju mångens hopp
om solskensdagar,
och nu vid slutet af ditt lefnadslopp
på dig man klagat.

Dock, gamla år, kanske ej fullt med fog
man hårdt dig dömer;
att mer du gaf än hvad du från oss tog,
man visst förglömmet.

Här reste du från plågans läger opp
den länge tärde,
fullbordande i fröjd det svaga hopp,
hans kärta närde.

Där tvänne hjärtan knöt med trohetsband
du vid hvarandra
och lät de unga genom edens land
få sälla vandra.

Du sände ut att lindra sorg och nöd
den kärleksrika,
som delade med armodet sitt bröd,
gaf tröst tillika.

Åt ospard möda och åt redlig id
du lönen skänkte,
och kring den trötte aftonlugnets frid
du huldrik sänkte.

Om än den väg du förde oss ej bar
mot lyckans höjder,
så kom du likväl till oss, en och hvar,
med många fröjder.

Därföre och vår själ, när bort du går,
ej otack rymme!
Vid ditt farväl en stilla vemodstår
vårt öga skymme!

Charlotte Lindholm.

Förmodligen

hafva de flesta af Iduns läsarinna redan i god tid förnyat prenumerationen för att försäkra sig om tidningens erhållande i rätt tid på det nya året. Skulle någon emellertid ännu hafva uraklåt detta, bedja vi få erinra om, att sent ankommande prenumeranter löpa risk att alldeles gå miste om de första numren i den nya årgången, emedan upplagens storlek i god tid måste bestämmas, och om den blifvit utgången ej utan alltför stora omkostnader kan nytryckas. Skäl torde därför vara att oförtöfvadt prenumerera och förmå edra bekanta att göra det.

Prenumerationspriset å **Idun** och **Iduns Modetidning** för det kommande året återfinnes i Iduns helsidesannons i julnumret. Märkas bör, att prenumeranter å **lunn jämte Modetidningen** för minst ett kvartal erhålla som gratisbilaga med sista januarinumret »Gösta Berlings saga», hvilken vid Iduns senaste stora pristäffing belönades med högsta priset 500 kr. Vi hafva nödgats vidtaga denna lilla kombination på grund af de stora kostnader, som framställandet af denna gratisbilaga betingar.

Vid prenumerationen, som helst bör ske å närmaste postanstalt, kan den beställningsblankett användas, hvilken finnes till urklippning i det cirkulär, som medföljde n:r 50 af Idun.

Med detta nummer följer ej blott titelblad och hufvudregister öfver tredje årgångens innehåll, utan äfven ett fullständigt sakregister, genom hvars hänvisningar Iduns läsarinna när som helst med lätthet kunna få råd i snart sagdt allt, som rör kvinnan och hemmet. Numrets innehåll har ock på grund af dessa vidlyftiga register, som naturligt är, måst inskränkas.

Under förhoppning att på det nya året få helse ej blott alla våra nuvarande prenumeranter välkomna åter, utan äfven en stor skara nya med dem, tillönska vi alla våra läsarinna

ett godt slut på det gamla året!

Redaktionen.

Hennes arbetsfält.

Berättelse för Idun
af

Amanda Leffler.

(Forts. o. slut fr. n:r 50.)

Vid festen återsåg Märta flere af eleverna från sin förra vistelse i folkhögskolan. De flesta voro gifta, men den trefligaste af dem alla, nämndemannens Augusta, var ännu ogift. Hon berättade, att doktorn lofvat hennes bror att nästa söndag hålla föredrag i Husby skolhus. Frun och doktorn skulle sedan äta kvällsmat hos dem. »Kunde ej konsulinna följa med?»

Skolsalen var till trängsel fylld af medelålders män och kvinnor, nästan uteslutande allmoge, som med spänd uppmärksamhet afhörd ett föredrag om Geijers betydelse för svenska folket! Sedan det var slut, kommo gamla elever fram och tackade. En och annan gammal man gaf doktorn ett kraftfullt handslag, men de flesta nöjde sig med att hviska till hvarandra: »Den mannen förstå vi, ty han menar, hvad han säger.»

Den gamla bondgården låg en half mil från skolhuset, undanskynd af ladugård och uthus. Nämndemannen, som satt sig upp på doktors trilla, körde in genom den öfverbyggda porten. Strax förut hade äldste sonen med mor och Augusta stannat vid trappan. Där mottogo de nu sina gäster. Under tiden kom den ena flokken in på går-

den efter den andra. Man ur huse hade varit på föredraget, och hela släkten skulle nu upp och helse på herrskapet.

I stora salen satt doktorn i gungstolen och talade med nämndemannen. Sonen bjöd omkring cigarrer. Nämndemannen tog fram sin pipa, och snart voro alla männen i lifligt samtal. Kvinnorna sutto rundt väggarna och hörde på, endast fru Vide och nämndemanns mor hade ett ord med i laget. Man språkade om hvarjehanda. Religiösa och politiska frågor kommo fram vid sidan af landtbruk och upplysning, och emellanåt framlockade ett skämt eller en träffande anmärkning ett hjärtligt skratt.

Märta gjorde en tyst jämförelse mellan de vanliga sällskapen vid toddyglass i hennes hem och dessa friska, kraftfulla odalmän, som hemma, i litet af hvarje, utan sprit voro så spirituella.

Nu kom Augusta med kvällsmaten, smör, bröd, kalkskuret och en äggkaka. Inga öl- eller brännvinsbuteljer syntes till, endast en stor mugg mjölk. Hon var en kraftfullt byggd kvinna med ljus hår, frisk hy och blå ögon. Hvilken präktig hnsmor skulle hon ej bli, när den rätte kom, men han måste skynda sig, ty Augusta blef snart trettio år.

Märta följde hennes rörelser, medan hon bredde ut den välmaglade duken med det prydligt broderade namnet och satte fram glas och tallrikar.

Kakan var ovanligt väl lyckad. Fru Vide berömde den, och doktorn frågade, om ej Augusta ville laga en inkom åt honom.

Det blef tid att bryta upp. Värden skulle naturligtvis nu ock se om påselningen. Mor kom med schalar och filter, den unga frun hade alldeles för litet på sig. »Farväll!» Ett klatschande med piskan, och i väg bar det.

Märta satt tyst vid fru Vides sida och såg på landskapet, som i den ljusa sommarnattens halfdunkel tedde sig så trolskt. Det var så olik hennes hembygd. Inga berg och dalgångar, inga vattendrag, endast en vidsträckt slätt, där, så långt ögat kunde skönja, ängar och böljande sädesfält syntes. Här och hvar en välbyggd, rödmålad bondgård, omgifven af en liten hage eller en fager björkdunge, och vid horisonten, hvart ögat vände sig, mörka barrskogar.

I det samma kyrkan blef synlig, steg månen upp, stor och blek, och vid en krökning af vägen syntes på afstånd den präktiga folkhögskolan, där flickorna så ofta i kvällsstunden brukade sjunga:

»Fullmånen glimmar mellan skyarne,
ljusen tindra uti byarne — —»

Sången och lifvet i folkhögskolan stodo för Märta som det härligaste af allt. Det var skönt att få arbeta för ett sådant folk, som hon här dagligen hade tillfälle att se, och med ett lätt slag af sin parasoll fick hon doktorn att vända sig om.

»Kunde icke farbror låta mig få hjälpa till i skolan?»

»Hvad! Vill du hjälpa mig att skaffa män åt flickorna, det var omtänksamt af dig, Märta!»

Hon skrattade. »Nej jag vill hålla föredrag.»

»Såå, och hvad skulle det vara för slags?»

Hon nämnde sina gamla ämnen på institutet, geografi och litteratur, och han gick in på förslaget. Hon skulle börja med Fritiofs saga. Det kunde göra henne själf godt att för de unga framhålla Tegnérns mening med teckningen af den trofasta, högsinnade konungadottern.

* * *

Märta lyckades nu som alltid att fångsla sina åhörare. Arbetet skingrade hennes sorg och förde henne närmare de unga. När hon sagt god natt till Vides och var på väg upp till sitt rum, hände det ofta, att hon dröjde kvar i lilla skolsalen. Där hade flickorna flyttat ett bord så nära fönstret, att de kunde uppfånga ända till sista skymten af dagsljuset. En mängd olika handarbeten voro i verket och alla hade så brådtom, ty det återstod ej många veckor till avslutningen. De unnade sig knappt längre nattro än solen, och endast ett bestämdt förbud att börja väfningen före klockan sex kunde förmå dem att vänta så länge.

Märta delade deras hänförelse för skolan och fick dem mer än någon annan att säga ut sin mening. Härigenom fick hon inflytande öfver dem, på samma gång hon vann deras tillgifvenhet och förtroende.

Äfven för henne gick tiden allt för fort. Hon hade fått i uppdrag att på avslutningen hålla ett föredrag om kvinnan i det moderna samhället, och förberedelserna härtill togo mycken tid, men de återkallade ock hennes dröm om ett verkamt lif.

Sista veckan skolan var i gång, besöktes den

af en dansk och en norsk folkhögskoleföreståndare. Det var riktiga festdagar. Föredrag i skolsalen och meningsutbyten inne i doktors rum, promenader och små trefliga krocketpartier. Märta riktigt lefde upp, men med detsamma började kampen mellan plikt och böjelse.

En af främlingarne hade sagt, att man hade lika litet rätt att begå ett moraliskt som fysiskt självmord, och att den, som undertryckte sina anlag, förr eller senare själiskt dukade under.

Denna tanke hade gjort ett djupt intryck på Märta.

En varm julkväll flyttades efter måltiden orgeln ut på verandan. Flickorna samlades på ena sidan, gästarna på den andra. Doktorn ledde som vanligt sången, och hans fru ackompanjerade.

Musiken tog sig bäst ut på afstånd. Märta hade därför satt sig på en bänk i trädgården. Hur skulle hon kunna rycka sig lös från denna omgifning? Hur njöt hon icke bara af att se på den! Huset i halfskymning med verandan, till gästernas mottagande prydd med en rik slinga af björklöf, hvilken slingrade sig mellan pelarne, de friska, ungdomliga ansiktena, den vänlige doktorn, hvars högburna hufvud syntes öfver alla de andras; fru Vide i sin rutiga kappa och hvita tyllhatt och till allt detta sången:

»Hemmets ro jag där blott funnit,
hvärest glädje var och sång,
så min ungdom återvunnit
under arbetsdagen lång.»

Under arbetsdagen lång hade hon i folkhögskolan återvunnit sin ungdom, där hade hon ock funnit hemmets ro, men det var icke här, det var på Lillåker hon borde känna det så. Blotta tanken härpå kom henne att rysa, men måhända var kvällsluften för fuktig. Hon gick till en friare plats, häst skulle hon velat springa sin väg. Tonerna från verandan kommo så jublande, nu sjöngs en munter norsk värvisa, afbruten af klingande skratt. Det var unga, glada sinnen, som häri gafvo sig luft, de passade icke för henne. Hon tänkte endast med förfäran på att nödgas återvända till ett hem, där hon ej längre hade en plats att fylla, ty till Eriks hustru dugde hon ej.

I äktenskapet skulle ju man och hustru hjälpa och stödja hvarandra, de skulle sammansmälta till ett, och i hennes hade hvar och en sina intressen, där fanns intet gemensamt band.

Sorgen öfver Haralds bortgång hade lagt sig, sedan hon åter kommit i arbete, men i afton kände hon så djupt sin förlust. Vore det ej bäst, hon med en gång toge steget ut och begärde skilsmässa, hennes äktenskap var det endast till skenet, och icke ville hon för bibehållandet af detta duka under? Hade hon ej redan som litet barn kämpat för sin själfständighet?

Hennes lif drog förbi henne, men barndomsminnena voro så sammanvuxna med Erik, att hon i dem jämt skymtade hans drag, och på de två sista åren hade han fullständigt satt sin prägel.

Hon gick igenom dem. Nästan i hvarje upplefvad händelse låg en hägkomst af hans ömhet. Ja, visst älskade han henne, om ock hans kärlek var något själfvisk, men älskade hon honom?

Sången slöt med en aftonpsalm. Det var så fridfullt i naturen, vinden förde till henne ångor af rosor och nattviolter.

Hon hade åter gått närmare huset. »God natt», hörde hon doktorn säga, såg honom buga sig för flickorna och skaka hand med sina gäster.

»Har Hanna sett konsulinna gå upp på sitt rum,» hörde hon fru Vide fråga den ena lärarinnan. Hvad svar denna gaf, uppfattade hon ej, men att nyckeln till förstugan hängdes upp utanför dörren. Hon satt därför lugnt kvar.

Stjärnorna kommo fram, och julnattens mån-sken föll på hennes vigselring.

Trohet i alla skiften, så hade hon i vigselstunden lofvat. Det var endast brott mot detta löfte, som berättigade till skilsmässa. På troheten hvilade det kristna äktenskapet liksom alla förbindelser människor emellan, men gällde det icke också att vara trogen sig själf.

Hur lifligt kom hon ej i detta ögonblick ihåg den stund, hon mottog Eriks friarbrief. Hvad var det, som kom henne att svara ja? Var det icke själfviskhet? Hon var missnöjd med sin ställning vid institutet, hon längtade efter sitt barndomshem, och då Erik som hans maka bjöd henne det hemmet, tänkte hon endast på, hur angämligt det skulle vara att där taga upp sitt arbete; och hade hon fått det, var hon viss på, att hon skulle gjort honom och sig själf lycklig. Nu slogo hennes beräkningar fel, och någon motgång var hon

ej van vid. Hennes hälsa led af det tvång hon kände, och kanske var det hennes nervositet, som framkallade Haralds sjukdom. Så hade hennes barn fått böta för den otrohet, hon visat mot sig själf, och nu skulle den säkert och bädda en förtidig graf åt henne, ty äktenskap, grundade på något annat än denna hängifna kärlek, som kan offera allt för den älskade, voro fruktansvärda tvångsanstalter. »Ja, fruktansvärda,» upprepade hon för sig själf, då hon steg upp från bänken för att gå till hvila. Någon sömn blef det dock ej af hvarken denna eller följande natt, ty så fort hon blef ensam, började de dystra funderingarna, och alltjämt grubblade hon på, i hvad förhållande hengen sjuklighet stått till Haralds död.

Skolans sista arbetsdag för läsåret var inne. Den följande skulle Märta möta Erik, hålla sitt föredrag, vara med om festen och sedan — Hvad skulle följa? Hade hon mod att gå en mörk och höstlik framtid till mötes, hade hon rättighet att göra sig fri, och älskade hon så mycket detta arbete, som nu syntes henne så härligt, att hon för det kunde lösgöra sig från det barndomshem, i hvars jord hon slagit så djupa rötter?

Skolsalen var festligt ordnad, när elever och lärare där möttes för att utan vittnen bjuda hvarandra farväl.

Kvällsolen kastade sitt skimmer öfver de vackra väfnader, som på ett färgrikt och smakfullt sätt voro ordnade längs salens väggar; den lyste på flickornas hår och föll i en ljus strimma öfver orgeln, från hvilken doktor Vide ledt sången, och där han ännu stod kvar, när han talade.

»Skolans arbete är slut,» så föll hans ord, »men ute i lifvet väntar er ett annat. Kvinnan så väl som mannen har plikter att fylla, ej blott mot mot hem, utan äfven mot samhälle och fädernesland, och hon kan fylla dem på hvilken plats hon står, vore denna än så ringa som torparhustruns eller tjänarinns; ty det är folket, som skrifver landets historia. Individerna skapa hemmen, och af de tusen små hemmen bildas fosterlandet såsom floden af rännilarne och dessa bildas af vattendropparne. På kvinnan beror hemmet, ju ädlare och mera renhjärtade kvinnor desto bättre hem. En af kvinnans högsta dygder är troheten. Genom denna kan hon framälska det goda hos mannen, och genom tro på en himmelsk fader förmår hon ofta nedbryta äfven de svåraste hinder, som rest sig mellan henne och det hon älskar. Det är också efter troheten Herren mäter hennes värde, ej efter det stora hon uträttade i lifvet. Den, som trogen är det lilla, åt henne kan ock anförtras det större, må det vara de minnesord från folkhögskolan I unge fån med eder ut i lifvet,» så slöt doktor Vide.

Talet afhördes med rörelse, på Märta gjorde det ett särdeles djupt intryck, och hon fattade det beslut att genom hela lifvet vara Erik en trofast hustru. Hvem visste, kanske kunde hon också härigenom få arbeta för folkets sak, särskildt skulle hon kunna göra det med sitt exempel, och genom henne åtminstone skulle ingen skugga få falla öfver den kära folkhögskolan.

Flickorna reste sig och sjöngo:

»Jeg vill værge mitt Land,
jag vill bygge mitt Land,
jeg vill ælske det frem i min Bøn, i mitt Barn. —»

Märta studsade, men så tog hon mod till sig ock deltog i sången. Den ringde till ro hennes graflagda ungdomsdröm, icke ens genom sitt barn skulle hon få vara med att bygga upp och värja sitt land.

Morgonen därpå var hon lugn. Hon hade lagt bort den tunga, svarta dräkten och bar en lättare af siden. Gången var åter rask, och kinderna hade efter en god sömn samma friska färg som under de senaste veckorna. Erik blef också mycket glad, när han så återsåg henne. Men hon var mycket tyst, och då han visste, att hon skulle hålla föredrag, tydde han det så, att hon ej ville bli distraherad, och lät henne vara ostörd.

Salen var fylld till trängsel, och af artighet hade herrarne gifvit Märta första afdelningen. Sedan doktorn helsat församlingen välkommen och redogjort för festens betydelse samt ett par sånger afsjungits, steg Märta upp i katedern. Hon började med darrande stämma, men ju längre hon kom in i sitt ämne, och ju mer det färgades af hennes egen personlighet, desto mer växte det i styrka och drog åhörarna med sig.

När hon slutade, var det alldeles tyst i salen, men då hon lemnade katedern och intog sin plats nedanför, gick ett sorl af belåtenhet genom församlingen. Norrmannen tryckte hennes hand och hviskade: »De ær heldig som talerinde.»

En af de uppmärksamaste åhörarna hade Erik

varit. Den Märta, som stod där på katedern, hade han förälskat sig i, men sådan hade han aldrig sett henne som hans hustru. Hade hon äfven gent emot honom varit frimodig och käck, så hade hon drivit igenom, hvad helst hon än velat, men hvarför hade hon ej varit det? Nu visste han det genom hennes egna ord. Kvinnan i det moderna samhället kan genom de bildningsanstalter, som för henne blifvit öppnade, i kunskaper blifva mannens jämnlige, och som ogift är hon i de flesta fall juridiskt likställd med honom. Kan då en ädel man fordra, att hon vid sitt giftermål skall göras omyndig och ställas under hans målsmanskap?

Detta hade han aldrig förr tänkt på, nu slog det honom. Han visste, hur frihetsälskande Märta var, och dock hade han sökt binda henne, sökt böja henne under sig. Var detta rätt?

Den norske skolföreståndaren kom upp. Hans föredrag rörde sig kring folkhögskolans uppgift. Den är att utdanna karaktärer, därför lades här så få hand på de unga. Man rättade ej onödigtvis, man gaf dem endast ledning att själf finna ut felet och öfvervinna dem. Men denna frihet hade ej något gemensamt med själfsvåld. Det var den frie mannens skyldighet att böja sig för lagen, ty han fick själf vara med om att stifta den. Ju friare ett folk blef, desto lagbundnare skulle samhället vara. Lagen hade alltid i norden varit frihetens väktare.

Dansken talade om uppfostran och vände sig särskildt till kvinnan. Det lilla barnet i moderns sköte skulle en dag blifva en man, som måhända komme att gripa in i samhällsutvecklingen. Hon måste därför uppfostra honom för lifvet ej endast till hennes lydiga barn. Omdömet skulle skärpas, viljan stärkas. Den skulle läras att underordnas en högre vilja, men den fick på inga vilkor brytas, utan skulle tvärt om härdas. Viljesvaga varrelser äro samhällets olycksbarn. Men skulle modern så uppfostra sina barn, måste hon tänka och handla fritt och själfständigt. Endast en kraftig, viljestark mor födde modiga söner, och då släktet i första hand danas af modern, bör hennes fysik härdas, särskildt genom gymnastik, och hennes förstånd upplysas. I både det ena och andra har folkhögskolan slagit in i den rätta riktningen.

Festen slöts af doktor Vide, som från politisk synpunkt påpekade folkhögskolans betydelse. Nordens folk sträfvade efter utsträckt rösträtt att på tinget föra sin talan. Träldom fanns, Gud ske lof, ej mer i nordens land, men endast den var fri, som egde en själfständig öfvertygelse. Talarinnor och de föregående talarna hade uppvissat, att det var till själfständighet som folkhögskolan ville uppfostra de unga. Hon vill lära dem att tänka fritt och handla som män för sig själfva, men detta vill hon göra, utan att rycka dem bort från deras plats i lifvet. Till hennes lärosalar kommo tjänare och husmödrar, och med vidgade vyer och ökade kunskaper återgå de till sin gärning. Lärdomarne, som där inhemtas, kunde sammanfattas i skaldens ord:

»Att tänka fritt
och blicka högt,
det var den lärdom hon försökt.
O, yngling, sök densamma!»

* * *

Videska familjen med deras gäster hade efter middagen slagit sig ner på verandan. Årets arbete var slut, och man njöt af friheten. Doktorn tänkte sin cigarr och de andre herrarne sina pipor. Fru Vide och Hanna sutto i hvar sin hvilstol och småpratade. Flickorna kommo flockvis ut från skolorummen, nego och gingo sedan arm i arm, ett par eller flere tillsammans, ned i trädgården. Vinden vecklade ut den stora, svenska flaggan och kom lågt att slå mot stången. Det lät likt böljeslag, och här, långt bort från hvarje strimma af vatten, väckte alltid detta ljud längtan till havet.

Märta kom ut i förstugudörren. »Han I sett min man,» frågade hon, när Erik icke syntes på verandan.

»Han gick ifrån oss strax efter middagen, troligen bort åt skogen,» svarade doktorn.

Hon skyndade fram åt vägen.

Där kom Erik, han såg så tankfull ut, att Märta oroligt frågade, om något ledsamt hade hänt. De hade förut knappast hunnit att talas vid.

Han lade hennes arm under sin, ett skälmaktigt leende flög öfver hans ansikte, men i nästa ögonblick var han åter lika tankfull. »Jag kan icke mista dig, Märta,» sade han häftigt; »nej, sannerligen jag kan det, och dock blef det under

ditt föredrag klart för mig, att här är din rätta plats.»

Han stannade, tog af sig hatten och torkade sig i pannan. Blotta tanken på att förlora henne hade så upprört honom, så att han ej märkte, hur fort de gingo.

»Du skall visst icke mista mig,» sade Märta ömt; »jag följer ju med dig hem i afton.»

»För allt som en hustru egnar och anstår böja sig under sin mans vilja?»

»Ja,» svarade hon med gråten i halsen; hon hade ej uppfattat den skämtsamma ton, hvarmed frågan gjordes.

»Hur har du kommit till det beslutet,» frågade Erik åter allvarsam.

Hon berättade honom sina strider mellan hvad hon ansåg för sin kallelse och sina äktenskapliga plikter och slöt med, att det finge gå, hur det kunde. Hon gafve sig på nåd och onåd, men lemna Erik ville hon ej.

Han drog hennes arm fastare under sin. »Så har jag icke heller annan råd än bikta mina tankar i den här besynnerliga skolan, som, det får du medge, Märta, gör folk en en smula förryckta.»

»När du lemnade mig ensam hemma, så kan du föreställa dig, att jag gick där på vägarne och grubblade. Jag hade haft mina framtidsplaner för Harald, jag så väl som du, men mina rörde sig uteslutande om hans ekonomi. Jag kunde föreställa mig, att ditt barn icke skulle bli köpman, därför började jag placera de penningar, som kommo in, så säkert som möjligt; ty jag tänkte: blir pojken ej affärsman, så är det bäst att ha goda papper, äfven om de ej skulle ge så höga räntor. När nu Harald var borta, funderade jag på, om vi skulle knyta hans namn till någon uppfostringsanstalt och testamentera den vår förmögenhet. Då, som du minns, brevfe i förra veckan väckte frågan om en revers, som du haft sedan din fliktid, och om hvilken du skref, att hon låg i ditt skrifbord. Jag tog fram den, men på samma gång får jag tag i ett kuvert med påskrift: Lillåkers folkhögskola.»

»Nu kommer jag ihåg, att jag lade det bland mina värdepapper, så rädd var jag om det.»

»Det var dock ej försegladt, och som det icke endast är Evas döttrar, som äro nyfikna, utan ibland också hennes söner, så läste jag både planen till husets inregning och till skolarbetet, och sen dess har jag burit den på mig.» Han tog upp anteckningsboken och visade. Märta ville återta den, men han sade: »stopp, vi vänta ännu litet.»

»Du känner mina politiska åsikter och vet, att jag af själ och hjärta är demokrat, och att lika rösträtt för alla är min princip; när då din doktor står här och talar om, att politisk likställighet ej är önskvärd, så länge folket icke är moget, och att det ej blir det, förr än det hunnit till andlig själfständighet, och I allihop, min hustru i spetsen, öfvertygar mig om, att denna själfständighet bäst vinnes på folkhögskolan, så tänkte jag så här: Ha dessa herrar rätt, och det ha de väl, efter de fått min Märta på sin sida, så a la bonne heure, det blir väl ingen annan råd, än att Märta får sitt värdepapper igen och med det reverserna på Haralds pengar, och att jag föreslår henne, att vi testamentera dem till en folkhögskola på Lillåker. Men ser du, vännen min, jag var så orolig öfver, hvad du skulle säga om saken, och därför såg jag så tankfull ut, när du kom; och nu, Märta lilla, väntar jag att få höra ditt beslut.»

Han stannade, och då hon teg och såg ner, lyfte han upp hennes hufvud mot sitt bröst, slog armen kring hennes lif och drog henne fast intill sig. De stodo midt för verandan. Fru Vide ropade på dem att kaffet kallnade. Då frigjorde Märta sig, slog armarne om Eriks hals och kysste honom. De hade funnit hvarandra.

Doktorn frågade henne vid kaffebordet, om det var rim och reson att i skilsmessans stund vara gladare än under alla de föregående veckorna. Erik såg på klockan. Skulle de hinna med sextåget, fick Märta skynda sig med packningen.

Hon sprang sjungande upp för trapporna. I korridoren stodo kappsäcker och kistor om hvarandra. Somliga flickor greto, andra pratade högljudt, alla hade bråttom att samla ihop sina saker. Märta drog hastigt ut sina byrålädor. Kofferten stod öppen. Hon lade ner sitt linne. Hvad var det för ett litet plagg som kommit med i högen? Hon tog upp det. Åh, Haralds lilla skjorta! Det skymde för ögonen. Hon skulle nu till hans namn få binda förverkligandet af sin ungdomsdröm. Folkhögskolan på Lillåker skulle dock till slut bli hennes arbetsfält.

Allmänt erkändt bästa, hittills oöfverträffade, välformade

Snörlifvet La Gracieuse

hvilket ej behöfver hårdt tillsnöras för att blifva välsittande. Finnes endast att erhålla i Sverige genom

HENRIK LABATT, Stockholm, 27 Drottninggatan 27, 1 tr. upp.

OBS! Expedieras mot efterkraf, om storleken kring lifvet uppgifves i decimaltum eller centimeter. Storlekar finnas från 48 till 85 centimeter. [2904]

Förslag till matordning för veckan
 28 dec — 3 jan.

Söndag: Selleripuré; kokt rökt skinka à l'anglaise med risoletter; rostbiff; smörtårta.

Måndag: Buljong med pastejer; gös med smör och ägg; mörkpudding med brinnande säs.

Tisdag: Oxfilet à la polonaise; nyponsoppa med grädde.

Onsdag: Lutfisk med ryska ärtor; kanderad risgrönsgröt med gräddmjölk.

Torsdag (nyårsdagen): Oxsvanssoppa; ugnstekt gädda med kaprissäs; färserad tunga; stekt gris; mosspudding (se nr 1 för i år).

Fredag: Kokt rökt hamburgerbringa med surkål; ärtpuré.

Lördag: Stufvade abborrar; soppa på höns.

Recept:

Kokt rökt skinka à l'anglaise. En god nyrokt skinka urdrages några timmar i kallt vatten, putsas, urbenas till en del, insvepes i linne, lägges i en kastrull, öfverslås med kallt vatten och får långsamt koka upp, då vattnet afslås och ljumt vatten istället tillsättes jämte kryddor och grönsaker. Då kastrullen kokar upp, flyttas den på svagare eld för att sakta koka i 5 timmar, aflytes, och skinkan får kvarligga ännu tre fjärdedels timme i spadet, hvarefter den upptagas, svålen afskåres utom en rand, som uddas och kvarblir som garnityr. Skinkan upplägges på en sockel af potatispuré och garneras med risoletter, kokta morötter och turkiska böner. Serveras med maderasäs.

Risioletter. En fet äggröra ställer man att kallna. Smöret af inlagda champignoner smältes, däri simmas litet mjöl och kryddas med muskott. Sönderskurna champignoner, kalbraise och hönsfileter, doppade i smörsåsen, blandas med äggröra. Af den kallnade massan lägges alltid ett skedblad i en bit oblat (af 10 cm. bredd och 15 cm. längd) som förut bestrukt med grädde. Oblaten viktes öfver rundt omkring färsen, risoletten vältes i stötta skorpar och stekes vackra i smör.

Oxfilet (à la polonaise). En oxfilet marineras ett dygn i utspädd ättika, lök, helpeppar och salt; stekes sedan i smör med lök halffärdig, hvarefter man med en bred knif gör djupa snitt i köttet och inskjuter fläskskifvor, våtade i salt och starkpeppar, och låter fileten färdigsteka i gryta med lock på.

Färserad tunga. En färsk ox- eller kalftunga kokas och flås, skäres itu på hela längden, och hvar halfya bestrykes vid snittet med ägg, och en köttfärs lägges på, något afrundadt, så att tungan återfår sin fason; ägg och rifebröd penslas och strös ytterligare på och tungorna ugustekas i smör och buljong. Serveras med champignonsås.

Soppor.

Svinryggs-soppa. Svinryggen kokas tillsammans med rötter (morötter och palsternackor). Efter kokningen uppsilas buljongen, som ånyo hålles i grytan och afsmakas med socker och ättika; klimpar som till buljong. Svinryggen serveras med sötsur säs samt potatis. Märta.

FÖDD.

En dotters lyckliga födelse.
Woxna den 15 december 1890.
(3114) Zelma och Thure Lindaur.

LEDIGA PLATSER.

En ung och bildad flicka, som vill deltaga uti och lära hushållning samt hjälpa till med sömnad, får plats mot 200 kr. afgift pr år. Ar hon musikalisk samt något kunnig i klädsömnad, vore äfven bra. Adress Fru Z. v. N., Hagen och Hjo, nu genast eller på nyåret. [3102]

En anspråkslös flicka, kan till den 15 jan. 1891 erhålla plats på landet som lärarinna för en 10 års flicka; hon bör vara sticklig i musik och språk. Svar, åtföljda af porträtt, betyg eller referenser och uppgift om lönepretentioner insändas nu genast till »Anna», Iduns byrå. [3106]

En frisk, duglig flicka, med god uppfostran, fullt kunnig i sömnad och villig att deltaga i hushållning, kan få plats att sköta trenne barn, det yngsta 3 år. Familjen bor nu i landsortsstad, men upplyttar på försommaren till Stockholm. Platsen kan tillträdas genast. Goda rekommendationer erfordras. Svar med uppgift å lönepretentioner m. m. till »K. H. A.», Iduns byrå. (3110)

PLATSSÖKANDE.

En bättre flicka, fullt kompetent att på egen hand sköta ett finare hushåll, önskar till våren plats. Den sökande innehar för närvarande sådan plats, men önskar göra ombyte. Goda rekommendationer. Svar skickat »Kompetent», Eskilstuna, p. r. (G. 26979) [3111]

Plats önskas af ett 34 års fruntimmer vid någon välgörenhetsinrättning som husföreståndarinna eller slöjdlärlarinna vid någon skola. Den sökande har innehaft vikarie föreståndarinneplats vid ett barnhem i två år, genomgått kurs i slöjd i Stockholm efter folkskolans metod. Kunnig i klädsömnad, linnesömnad samt finare handarbeten. Utmärkta rekommendationer kunna presteras. Svar och upplysningar lemnas af Fru Hanna Wieselgren, född grefvinna Posse, Packhusplatsen, Göteborg. [2810]

Undervisningsvan lärarinna med godt lynne, kunnig i språk, musik och handarbete, önskar plats. Benäget svar till »Enkel och tacksam», Iduns byrå. [3107]

En ung, anspråkslös flicka önskar på nyåret plats som lärarinna. Hon kan undervisa yngre barn i vanliga skolämnen, språk och musik. Vidare upplysningar lemnas kyrkoherde G. H. Engström, adr. Madesjö, Nybro. [3056]

En ung, anspråkslös flicka, varmt intresserad för lärarinnekalet, önskar på nyåret plats i fam., häst på landet, att undervisa minderår. barn i vanl. skolämnen, språk och musik. Vid lön fästes föga afseende, men särskildt vid ett vänl. bemötande. Deltager gärna i lättare hushållsbestyr. Vackra afgångsbetyg från 7-kl. läroverk. Svar till »Barnkär», Ulricehamn, p. r. [3015]

DIVERSE

Doktor A. Afzelius,
Lilla Vattugatan 24.

Mottagningstid 9—10 och 2—3.
Företrädesvis mag- och hudsjukdomar. [2551]

Doktor Carl Flensburg
Lilla Vattugatan 14.

Hvardagar $\frac{3}{4}$ — $\frac{1}{4}$. Helgdagar 10—11.
Behandlar företrädesvis **Barnsjukdomar**. [1843]

Doktor Per Johansson
Riddargatan 39. [2540]

Hvardagar kl. 9—10, 2—3; söndagar 9—10.

D:r E. STANGENBERG

2 C Kungsträdgårdsgatan 2 C
Hvardagar kl. 9—10, 2—half 4.
[2824] Specialist för
Öron-, Näs- och Halssjukdomar.

Professor Key-Åberg

Drottninggatan 22, 2 tr.
behandlar **öronens, näsans** och **svalgets sjukdomar**,
hvardagar half 10—half 12 f. m. samt
å annan tid efter öfverenskommelse.
(G. 25958) [3007]

D:r Robert Lönnberg,

49 Regeringsgatan 49,
behandlar **invärtes sjukdomar**, företrädesvis **magens och tarmkanalens** (medels massage i förening med medicinsk behandling), **könsorganens sjukdomar** o. svårare fall af **bensår**.
Träffas söckendagar kl. 8—10 f. m. o. 2—3 e. m. Helgdagar 8—10 f. m.
Allm. telef. 56 57. [2374]

D:r OTTO SANDBERG

Sturegatan 24.
Hvardagar 9—10, 2—3; helgdagar $\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 11.
Företrädesvis **mag- o. tarmsjukdomar**. [1764]

Barnmorskan

Fru Anna Elfsberg

Götgatan 57, 2 tr.
Allm. telef. 37 39.

OBS. Antiseptisk behandl. Properhet. [2855]

Hypnotisk behandling

af
Nerv- och Själslidanden,
nervositet, hysteri, melankoli, nervsmärtor, moralisk svaghet, dryckenskapsbegär m. m.
10 Warendorffsgatan. kl. 2—3 e. m.
Med. D:r Anton Nyström. [2888]

Smärtfri tanduttagning,

Liktorns- och Nageloperationer
(Pris 2 kr. pr st.)
I B Hamngatan. OBS! Nedre botten.
F. Hamberg [2988]
Med. f. kandidat, leg. fältskär.
Kl. 10 f. m.—1 och 4—7 e. m.

Panorama international,

26 Hamngatan 26.
Öppet hvarje dag från kl. 10—10.
Entrén är: **Äldre 30 öre. Barn 20 ö.**
Sön- och helgdagar 25 ö. Barn 20 ö.
Hvarje söndag nytt program.
OBS. Hundar få ej medtagas. [2993]

För riksdagsmän.

En väl möblerad våning, 7 rum, kök o. servis. Brahegatan 5, 1 tr. (3113)

Inackordering.

På en större landtgård, belägen i en ovanligt naturskön trakt, med daglig järnvägs- och ångbåtskommunikation, kunna unga flickor på nyåret erhålla grundlig undervisning i allt hvad som hör till skötandet af ett väl ordnadt hushåll. De bästa referenser kunna lemnas. Adress: »E. R.», Alvastra. [3115]

BRANDFÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM
Hufvudkontor:
Malmorgsgatan nr 6.
[2719]

Synnerligt eleganta Permar

till **Idun 1890** i helt clothband (vacker röd färg) med rik guldpressning finnas nu att tillgå å **Iduns expedition** mot insändande af kr. 1: 75 i postanvisning eller sparmärken (ej frimärken). Rekvisitioner torde insändas fortast möjligt.

Äfven finnes numera att tillgå å **Iduns expedition** — och endast där — den förträffliga, patenterade

Själfbindaren,

en utmärkt förvaringsperm för den löpande årgången af **Idun**. Med lätthet insättes tidningen nummer efter nummer i denna perm och kvarhålles af den fjädrade stälryggen. Härigenom blir tidningen så att säga inbunden redan från årets första nummer samt skyddas sålunda för sönderslitning och nedsmutsning. Vid årets slut har man då hela årgången hel och ren samt färdig att på vanligt sätt inbindas i en af de härtill särskildt afsedda eleganta clothpermarne. Bruksanvisning medföljer hvarje själfbindare.

Själfbindare finnas af två slag, en elegantare och en enklare. Priset å den förra är kr. 3: 50, å den senare kr. 2: 75.

Iduns expedition.

OTROLIGT, men verkligt!

Svart helsiden Merveilleux, prima kvalité å 2: 50 pr mtr = 1: 50 aln.

Svart helylle Biaritz, dubbel bredd å 2: 50 pr mtr = 1: 50 aln, kostat 3: 90 pr mtr.

Svart helylle Cachemire, dubbel bredd å 1 kr. pr mtr = 60 öre aln, Proffer fritt. Expedieras till landsorten mot efterkraf.

August Carlson
50 Vesterlånggatan 50
61 Drottninggatan 61. [2956]

Westbergs oöfverträffliga Tvättpulver

Jönköping
hos alla specerihandlare.

Svar.

N:r 749. Ficusen bör afskåras, då den är 2 alnar hög. Är denna mycket öfver nämnda längd, bör växten afskåras så långt stammen är grön, icke barkbevuxen.

Det afskurna stället betäckes genast med ympvax, hvilket fås på apoteken. Äfven den afskurna toppen beläggas med dylikt, så att ej den hvita saften får utrinna. Den afskurna växten bör efter operationen erhålla en lämplig ljusrök plats, med dager från så många sidor som möjligt. Skulle blad af falla, betyder det intet, ty från de afallna bladställena begynna nu kvistarna skjuta fram. Den afskurna toppen lägges åsido en dag eller så. Då den tyckes litet vissnad afskåras den i så många stycken bladmängden angifver. Man bör nämligen efterse, att tre eller fyra blad komma på hvarje del. Skulle den hvita saften ännu utsippra, då toppen styckas, beläggas hvarje del med ympvax. Då saften slutat rinna, borttages vaxet från toppdelarna, som alla läggas in i vattenfylld glasburk med vid myning (ej ogenomskinligt kärl). Burkarna ställas på en ljus plats, dock ej i solbaddet.

Vatten får ej ombytas, utan blott fyllas på, alltefter som det förundstar. Efter en jämförelsevis kort tid begynna rötterna framkomma. När dessa äro en tum långa, planteras affäggaren lika djupt i jorden, som stjälken befunnit sig i vattnet.

Ficus rotar sig alla tider på året. Dock snabbare i mars. Ofta ätgå likväl två eller tre månader, förrän rötterna nått en tum i längd.

N:r 822. Af silfverkartonnage kan man göra tafvelramar. Kan man måla, gör en bukett eller blomma effekt, annars kan man ju brodera.

N:r 830. Om Vivika insänder sin adress jämte porto till Iduns expedition erhålles brev svar å hennes förfrågan.

Bra inackordering erhålles i norra London, i frisk och sund trakt, hos M:rs C. White, Glendale Villa, 11 Ribblesdale Road, Horsey London N., samt hos en familj Bilfour, hvars adress dock ej f. t. kan uppges. Om närmare upplysning önskas erhålles den Nybrogatan 73 n. b. t. v.

N:r 836. För förkylda händer gifvos det rådet att alltid tvätta händerna i varmt vatten, med glycerintvål af bästa sort, och att om vintern alltid begagna kastorhandskar, emedan alla andra handskar kyla.

Tag en half kopp linolja, slå dit två näfvar pulveriserad krita samt tillsätt något lim. Värm detta öfver elden och blanda det väl. Stryk sedan med en pensel denna blandning på händerna och låt det torka. Händerna erhålla däraf en hvit färg.

N:r 839. »Polererska» tillrådes att i en bokhandel köpa »Träindustriens tekniska fulländningsarbeten eller trätets slipning, betstning, polering, lackering, målning, förgyllning och bronsering af Louis Edgar Ande's. Pris 1 kr. 50 öre, allmännyttigt handbibliotek nr 135. På sidan 70 lemnas den upplysning som önskas.

N:r 840. Om »sömmerska» uppgifver sin adr., skola de ombedda namnen gärna sändas.

Adr. Kungsholmen, Karliskrona. N:r 846. Vattna under jan. och febr. månader ej oftare än då krukan vid knackning afger ett svagt klingande ljud, så mögla de icke.

N:r 849. Ett radikalmedel mot sängohyra är att noggrant igenkitta hvarje springa och grop med oljeitt samt sedan stryka hela sången (med undantag af de fanerade ytorna) med oljefärg, starkt tillsatt med terpentin.

N:r 857. Får meddela att ett Geografiskt, statistiskt och historiskt lexikon i fyra delar jämte kartor finnes till godt pris, om uppgörelse sker snart hos Santesson, Liljeholmen.

Svar på Ida H:s frågor. 1) Som kläder aldrig vägas i England, kan jag ej ge Ida H. några upplysningar om viktens förhållande till 73 liter vatten; bäst är att mäta, huru mycket vatten drögt halva pannmuren håller, samt taga två eller säpa och fotogen (helst af bästa kvalitet) efter det uppgifna förhållandet. Pannmuren fylls sedan med kläder på samma vis som vid vanlig kokning i sidan. Är ett kok ej tillräckligt, måste ett andra göras. 2) Den svenska grönsåpan finnes ej här och har således ej pröfvats, men som den ju ej innehåller soda, torde den lämpa sig lika bra som den engelska s. k. Yllew Household soap, som är en utmärkt tvål äfven för ansikte och händer, mycket billig, till utseendet lik silkestvål, men löddrar sig bättre. 3) Jag hoppas professor Gangee's såpa snart skall finnas till salu i Stockholm och skall den då annonseras i Idun.

Svar till P-t. Professor Gangee's destilleringsmetod är jag ej mäktig att beskrifva och fordrar dessutom ångmaskin, men rent regn-vatten kan användas lika väl.

Se i öfrigt svar till Ida H. A. H-d D.

Breflåda.

Arkitekt Flodquists adress är endast Stockholm.

Annie. Eder s. k. skiss saknar ju helt och hållet idé. Man kan skriva ned mycket papper, utan att ändå lyckas säga något.

Innehållsförteckning: Det gamla året; poem af Charlotte Lindholm. — Hennes arbetsfält; ber. för Idun af Amanda Lefler (Forts. o. slut).

Förslag till matordning för veckan 23 dec. — 3 jan. — Soppor. — Svar. — Breflåda.

Professor Hammarstens i Upsala utlåtande öfver Fry's concentrerade, lättlösta Cacao:

På anmodan af Herrar Percy F. Luck & Co i Stockholm har jag verkställt kemisk undersökning och analys af Fry's rena concentrerade lättlösta Cacao (Fry's Pure Concentrated Soluble Cocoa), sådant preparatet i handeln förekommer.

Några främmande inblandningar har jag ej kunnat iakttaga, och anser jag sålunda Fry's Cacao vara ett rent, oförfalskadt preparat. Den kemiska undersökningen har ytterligare visat, att Cacao-preparatets närande beståndsdelar synnerligen lätt och i riklig mängd lösas af matsmältningssaftarna, ett förhållande som väsentligt härrör från det omsorgsfullt beredda pulvrets ytterst fina beskaffenhet. Upsala den 1 mars 1890.

N. B. Professor Hammarsten har äfven gjort analys å de flesta andra i marknaden mest gångbara Cacaosorter.

Vi få härmed fästa publikens uppmärksamhet vid denna concentrerade Cacao samt vid det här nedan stående utlåtande derom, som gifvits af Professor Hammarsten i Upsala.

Att annonsera Fry's concentrerade Cacao vara den »bästa», såsom andra göra med sin Cacao, vilja icke vi, men att den i alla afseenden är fullt lika god som den bästa, framhålla vi deremot på det bestämdaste.

Den är otvivelaktigt den billigaste i afseende på sin kvalitet, och skälet dertill är, att vi såsom firman J. S. Fry & Son's enda agenter för Sverige sälja varan direkt till allmänheten. Fry's concentrerade Cacao behöfver sålunda icke passera genom händerna på flere personer, som skola hafva sin provision, innan den når förbrukaren.

Ännu en fördel vid begagnande af Fry's concentrerade Cacao ligger deri, att den genom ett sådant försäljningsätt alltid kan erhållas fullkomligt färsk.

Prisen å Fry's concentrerade Cacao i bleckburkar äro för:

1/2 kilo burk	kr. 2: 70,
1/4 » »	» 1: 50,
1/8 » »	» 0: 78.

Ett lätt sätt att öfvertyga sig om sanningen af vårt påstående om varans godhet och billighet är att göra en jämförelse.

Hvad beträffar Herrar J. S. Fry & Son's fabrik i Bristol, vilja vi nämna såsom en ytterligare garanti, att den grundades år 1726, har sedan dess fortgått från far till son och sysselsätter cirka 3,000 arbetare.

Tillagningssättet är tryckt på hvarje burk. Denna liksom våra öfriga varor expedieras till landsorten endast mot efterkräf.

Percy F. Luck & Co H. A. B.
Hufvuddepöt 18 Jakobsgatan.

Husmödrar!

Försöken Th. Winborg & Co i Stockholm tillverkningar af

Lactoserin-Cacao,

förordad af professorerna C. E. Bergstrand och Olof Hammarsten;

Concetrerad

Ättika på flaskor för utspädning.

Senap,

blandad som engelsk o. fransk, flere sorter.

Biffstekssås,

Soja,

Malda kryddor (garanteras oblandade) på bleckdosor med genomborrade lock.

F flere prisedaljer erhållna, och äro fabrikaten fullt jämförliga med de bästa utländska. Tillhandahållas hos hrr specerihandlare. [2228]

Sophia-Hemmet.

Se den större annonsen i n:r 25 för i år [1434]

OSTRON,

Extrafina 1: 50 å 2 kr. pr duss. Vid köp af minst 100 st. är priset 10 å 12 kr. pr 100, Hummer, lefvande eller kokt, alla sorters Skogsfågel samt Gäss, Kalkoner, Capuner, Ankor, Poulard, Hamburgerkyckling, Fasaner, Vaktel, Morkulla, Beckasin, Lax, färsk och rökt, Färsk saltjöfsk, färsk rysk Caviar, färsk Tuppkammar, ryska Saltgurkor, ryskt Thé, Sill och Anjois i utmärkt goda kvalitéer. WIREN & K:ni. Stockholm. Telefon 22 59, 3 96. Telegrafadress: Wiréns. [2828]

Ospritadt Portvin,

ej beredt för Londonskeppning, å 1: 50 och 2: 50 butelj.

Vid kontant köp lemnas 10 proc. rabatt.

Lefler & K:ni,

6 Hötorget 6.

Vinbolaget Brages efterträdare. [2697]

CARL JOHANSONS

Möblerings-affär,

45 Drottninggatan, en tr. Stor utställning af Möbler i moderna och antika mönster.

Zulamith Wellander,

mångårig elev af madame Marchesi i Paris, har åter börjat sin sångundervisning den 1 oktober. Anmälan af elever, såväl herrar som damer, mottages hvarje dag kl. 12—2 samt 5—6 e. m. Mästersamuelsgatan 16, II. Pris pr hel timme 6 kr., half timme 4 kr. [2753]

Ericksbergs Mineralvattenfabr
Angenäm o. helsosam läskedryck
APOLLINARIS
Serveras å de flesta Restauranter & Caféer.
Artificiellt Kolsyrdt Mineralv.

Adolf Bonniers förlag: WÄCHTER, kvinnans själfhjälps vid underlivslidanden, öfvers. med 10 träsn. 75 öre. ERICSSON, Blomsterodling i boningsrum. 4:de uppl., med 43 träsn. 2: 50, inb. 3: 50. Anläggning och skötsel af sötvattensakvarier af O. E., med 31 träsn. 75 öre. [2856]

Unga—Gamla,

med ett ord alla hafva behof af förströelse. Vid valet af sådan torde min patenterade Examinator ihågkommas. Den välkända, af svenska tidningspressen rekommenderade Examinator kostar 1: 50 pr st. Dessutom har jag nu en öfverdäligt fin godtköpsupplaga benämnd Lilla Examinatorn till pris af 1 kr. pr st. Likvid torde sändas pr postanvisning. Vid partiköp lemnas rabatt. Parti- o. minutförsäljare i Stockholm hrr A. E. Jacobsson & Co, Drottninggatan 29 A. [3103]

John Fröberg, Finspong.

Hôtel Kung Carl
— STOCKHOLM —
1:sta klass Hôtel.
Rum från 1: 50 till högre pris.
Omnibus möter. [2811]

AUG. HOFFMANNS
Pianofabrik
50 Regeringsgatan 50
STOCKHOLM [2978]

An bonheur des Dames,
60 Drottninggatan 60.
Specialité: [3047]
Band.
Största lager. Billigaste pris.

WILH. HAGSTRÖM.
PAPERSHANDEL
100 ark godt papper samt 100 st. kuverter
[2584] säljas för 60 öre.
Profver sändas franko.
HUDIKSVALL HUDIKSVALL
i parti och minut.

Undertecknads hushållsskola
 börjar sin vårtermin den 15 januari.
 Upplysningar lemnas i Stockholm af
Fredr.-Bremerförbundet, i Göteborg af
 fru *C. L. Berggren* och *Peder Wærn*,
 i Malmö af fru *Thérèse von Essen* samt
 förste landmätaren *C. Carlquist*. An-
 mälningar sändas till
 Fru Ellen Möller, född Låstbom.
 (3109) Hushållsskolan, Sköfde.

Sleipner

— 1891 —
 Sjätte årgången
 Tidning för utbildande af stenografer.
 Prenumerera på närmaste postanstalt.
 För helt år 3 kronor,
 för kvartal 1 krona.
 Uppskjut ej med att blifva stenograf!
 (G. 26866) (3112)

EXCELSIOR-TE
 Direkt fr. produktionsorten
 importeradt, oförfalskadt
KINESISKT TE
 med fin arom försäljes i
 flere utmärkta o. prisbilliga
 kvaliteter gen. Hrr Specerihandl.
En gros lager hos Otto Dahlström & Co.
EXCELSIOR-TE
 (2356)

Spisbröd många sorter, öfver-
 träffade i välsmak
 och näringsvärde.
C. W. SCHUMACHER
 Kongl. Hofleverantör.
 17 Norrlandsgatan, Stockholm.
Biscuits & Cakes
 fullt jämförbara med de engelska.
 (3099)

Adolf Bonniers förlag:
Rådgifvare för husmödrar.
 En samling råd och upplysningar
 för hemmet och hushållet. Bearbet-
 ning från tyskan af *O. H. D.* Med
 68 upplysande träsnitt. Pris 3: 50,
 inb. 4: 50. (2149)

Piano-Exposition
 18 Drottninggatan 18, Stockholm.

 Flyglar
 Tafflar
 Pianinos
 Orglar.
 Nya modeller
 efter
 Rönisch och
 Steinway & Son.
 Enda försäljare
 för
 Stavenows & C:s
 omtyckta instr.
PIANOAFFÄR
A. W. EKDAHL
 Kongl. Hofbalmusikdirektör.
 (2326)

Clara Fabriks Stearinljus

[2130]

Cacao-Columbia
 från Svenska Marmelad-Aktiebolaget
 i Norrköping,
 är den bästa och fabriceras efter egen metod.
Nytt! Marmelad à la Odessa. Nytt!
 Generalagent för Stockholm: Hr **J. R. Nordling**,
 Lilla Nygatan 23.
 (2982)

Äkta ungerska bord- och dessertviner
 hos
Eugène Brangardt
 22 Kungsgatan 22
 STOCKHOLM.
 (3080)

KEX & BISCUITS
 från
Göteborgs Kexfabriks Aktiebolag
 finnas att tillgå i hvarje välsorterad Krydd- & Delikatesshandel. (3069)

KORK.
 Från undertecknads korkfabrik
 rekommenderas för hushåll
Butelj-, Krus- o. Flask-kork
 äfvensom öfriga korksorter.
 Order till landsorten expedieras
 mot efterkräf.
Fredr. Nymansson,
 1:sta Långgatan 3,
 Göteborg.
 (1788)

Extra Dry
Arrakspunsch
Medaillé d'Or
 hos
C. A. Lindgren & Kjellberg
 rekommenderas
 hos ärade punschkännare.
Medelst
 (2355)

Obs.! Den utmärkta
 muntinkturen
 från Apoteket Sval-
 lan i Jörlanda sän-
 des franco mot 1 krona i frimärken.
 Se stora anonsen i Idun nr 42.
J. L. Nordgren,
 Apotekare.
 (2786)

Lottsedlar
 till
 Zoologiska utställningens Konstlotteri
 expedieras till landsorten mot postför-
 skott, om rekv. insändes under lotteriets
 adress: Sturegatan 3, Stockholm. Vin-
 sterna bestå af högst värdefulla olje-
 målningar m. m. Lottpriset: 1 krona.
 (3104)

I Marocko
 af **Pierre Loti.**
 Pris 3 kr.
 Af särdeles intresse är beskrifningen
 på damerna i Fez och Mekinez, deras
 hem, hemlif och kostymer. (3105)

Daggdroppar
 Tidning för hem o. hushåll
 utkommer i Göteborg två gånger
 i månaden äfven 1891.
 Pris 3 kronor. (3062)
 Prenumerera på närmaste post-
 kontor. Sveriges finaste post-
 ungdomstidning. Mångfärgtryckt.
 Bidrag från våra bästa författare.

Hvarje husmoder,
 som sätter värde på att vid hembak-
 ning erhålla goda småbröd och tårter,
 spis- och knäckebröd, olika sorters lim-
 por, olika slags karameller och glace
 samt god jäst m. m., m. m. bör in-
 sända 75 öre i frimärken till C. O. Ek-
 blad & Comp:s bokhandel i Vestervik,
 då portofritt erhålles en tillförlitlig
Sats-bok för nämnda ändamål. (2167)

Prytz'
 Kinesiska och Indiska
TE
 packadt i bleckdosor och stanniol,
 säljes genom hrr specerihandlare.
 (Nord. A.-B., Göteb. 2363 x 7) (2071)

Fredrika-Bremer-Förbundets
Dräkthereformförenings
 modeller finnas till påseende i Fr.
 Ohlsons modeaffär, Blasieholmstorg 14.
 Mönster samt färdiga artiklar till för-
 säljning. Beställningar mottagas. Vi-
 dare upplysningar å *Fredrika-Bremer-*
Förbundets byrå, dit äfven bref kunna
 adresseras. Anmälan om nya med-
 lemmar darsammastädes. (2333)

Ingen moder
 bör underlåta att köpa den älskliga ita-
 lienske författarens *Farina's* nyss i
 öfversättning utkomna bok
MITT BARN,
 som spriddt hans rykte i alla länder.
 Fin iakttagelseförmåga och älskvärd hu-
 mor tälla med hvarandra i denna tju-
 sande bok, som öfverallt, där mo-
 derslycka och fadersstolthet fin-
 nes, skall finna öppna hjärtan.
 (Adolf Bonniers förlag; 2: 50.)
 (2751)

HUSMÖDRAR!
 För att få edert kaffe klart och väl-
 smakande, så använd

Prima Kaffe-medel

hvilket säljes hos Hrr Speceri- & Kaffe-
 handlande och i parti hos **Frans Lidell**,
 Stockholm.
 OBS. Hvarje paket är försedt med
 ofvanstående skyddsmärke. (2849)

Glasögon
Pincenez, Teater- och Reskikare
 m. m. af bästa kvalitet hos
 Fabrikör **C. G. Collin**,
 3 Storkyrkobrinken 3.
 Filial: 20 Fredsgatan 20.
 (2358)

Försök
 extra fin delikatessill,
 » » anjovis, alla slag.
 sardiner, ryska och franska ärler, spar-
 ris, hummer, Haricots verts, hos
 46 69 **Fredrik Sydow** 46 69
 25 Klarabergsgatan 25.
 (2980)

Bästsorterade
BOSÄTTNINGSMAGASIN
 i Sverige.
Josephsson & Ågren
 13 Drottninggatan 13
 (2966)

För känslig hud!
För ömtålig hud!
För ansiktet!

KÖP
Henrik Gahns
Victoriatvål!
 Fin toalettvål, innehållande anti-
 septiska beståndsdelar. Skyddar för
 inficerande ämnen. Är fullkomligt
 neutral.
 Säljes i välförsedda detaljaffärer.
 (2809)

Sparsamma Fruar!
 Gammalt ylle och ull emottagas
 till spånad, väfning af såväl hand-
 som maskinvädda tyger, äfven pas-
 sande till gardiner. Schalar, fil-
 tar, doffel, utmärkta kläden till
 herrkostymer m. m.
 OBS. Hvar och en får sitt ylle
 tillbaka i form af garn eller väf-
 nader. OBS. Spånadsafgiften den
 billigaste här på platsen.
Hildur Andersson.
 12 Klara Norra Kyrkogata 12. Telef. 26 53.
 (2836)

Kunglig Hofleverantör Otto Gillbergs

Etui- & Portföljfabrik,
Specialaffär för alla finare arbeten i läder, plysch, sammet och siden etc.
36 & 38 Hamngatan 36 & 38.
Telefon 4970.

Rekommenderar sina tillverkningar af alla slags Etuier, Portmonnäer, Plänböcker, Portföljer, Damväskor, Sy- & Smyckeskrin m. m., i vackra mönster.

Montering af Tapesseriarbeten.
Infattar Akvareller, Fotografier och Planscher i ramar med passepartout eller kartonger.

Ramlister till billiga priser.

Obs. Fullständigt snickeri i fabriken. Goda varor. Egen tillverkning.
Billiga priser. [2273]

Svenska
Järnsängsfabriken
50 Regeringsgatan 50
Allm. Tel. 46 47. [1434]

SVARTVIKS

Stärkelse,
svenskt fabrikat, gifver linnet, utan att förstöra det, en bländande hvit färg. Till salu hos alla specerihandlande i riket. [1487]

stort urval af
Glas- och Porslinsresorviser
i nya, smakfulla mönster, Nysilver, Nickelvaror, Bricker, Knivar och Gafflar, Lyxartiklar. Reel behandling. Billigaste priser.

G. Johanson

Kosta Glasmagasinet,
24 Regeringsgatan 24. [2995]

Pianinos, Flyglar & Orgel-
harmonium från de bästa svenska och utländska fabriker.

Största lager! Billigaste priser!
Fullkomlig garanti! Liberala betalningsvillkor!

OBS! Äldre instrument tagas i utbyte.

J. LUDVIG OHLSON,
Stockholm.
16 Regeringsgatan 16. [1423]

Hemstudier.

(Se en uppsats i Idun n:r 16, 1890).
Uppllysningar genom Fredrika Bremer-Förbundets byrå, Stockholm. [2898]

N. E. Olssons konkurslager

af **SKODON**, hufvudsakligast bättre sorter, realiseras till låga priser.
38 Hamngatan 38. [3054]

Moderna Pelskragar,

passande för både höst och vinter, i stort urval från 7 kr. till högre priser hos

D. Forssells Söner & Co,
10 Drottninggatan 10. [2457]

I:a pris Eskilstuna 1878.

Oumbärligt för hvarje hushåll!

H. E. Ekströms

patenterade

Jästmjöl.

Bästa jäsningsmedel vid finbakning. Tillhandahålles i burkar à 1: 25 & 75 öre hos hvarje välsorterad specerist i Skandinavien samt i parti vid

Örebro Kem. Tekn. Fabrik. [3025]

Venersborgs Margarinfabrik

Venersborg,

är nu i tillfälle erbjuda allmänheten sin utmärkta, **ä bästa och absolut rena** råmaterialier tillverkade

Margarin.

Vår margarin öfverträffar otvivelaktigt alla hittills i handeln förekommande fabrikat. Förutom en bättre, renare smak och längre hållbarhet har vår Margarin genom tillgodogörandet af egna nya uppfinningar betydande företrädet, att den är fullt lika användbar för stekning och matlagning som natursmör.

Vi vilja icke underlåta att påpeka, det tillverkningen försiggår under kontroll af prov-läkaren dr C. A. F. Friman, Venersborg, af staten utsedd kontrollant. Order expedieras skyndsamt direkt från fabriken eller genom våra agenter.
Venersborgs Margarinfabrik, Venersborg. [3000]

Nilsson & Dahlbeck

Lager af

Gosskläder.

STOCKHOLM

35 Regeringsgatan 35 [2754]

↔ Ebba Hagstedts Damskrädderi, ↔

40 Drottninggatan 40.

Billigt. [2718]

Smakfullt.

PRISBELÖNT: PARIS, LONDON, MALMÖ, ANTWERPEN

Maltextrakt.

(Nord. A.-B., Göteborg. 4348x3) [2793]

Oscar L. Björkbom, Göteborg.

Försök
GLENNES
utmärkta
THEER.
(N. A.-B., Göt. 4283x3) [2669]

J. F. HOLTZ'

Mode- & Sybehörsaffär

7 Brunkebergstorg 7
37 St. Nygatan 37.

"Passande Julpresenter".

Syskrin, Handskrin, Näsdükskrin, Arbetsväskor, Not-etuin, Portmonnäer, Sidendukar, Fischyer, Svarta och crème-färgade Barber, Muffar m. m.

Tillbehör till moderna Spetslampskrmar.

Till montering af arbeten:
Coul. Tofs- och Bollfransar.
Coul. Silkesplysch m. m. [3035]

Damhårarbeten,

vackra och väl gjorda, af renaste preparerade Hår i alla färger, hvaraf särskildt framhållles: **Damperuker** fr. 15 kr.; **Lösbenor** fr. 5 kr.; **Chignon** fr. 4 kr.; **Flätor** fr. 3 kr.; **Hårknutar** fr. 2 kr.; **Lösluggar** fr. 2 kr. m. m. hos Herr och Fru **E. Malmberg,** Englebrectsgatan 5, Hamngatan 18. Etablerad 1871. Allm. Tel. 150 94. [2837] Bell » 10 56.

»Secure the shadow ere the substance fade, Let nature copy that which nature made.»

När ni så önskar fotografera er, gå till **Wolfenstein!**

Han eger den största och bäst inredda atelier i Stockholm,

Han har öfver 20 års praktik i de största städer i förenta staterna,

Han har de bästa amerikanska apparater till grupper, förstorningar, interiörer etc.,

Han sysselsätter de skickligaste biträden — artister — inga elever,

Han känner såsom artist själf fysionomien och erhåller därigenom bästa resultatet,

Han förstår att genom ett nytt arbets-system utföra allting billigare än någon annan i Sverige,

Han har nedsatt priset å kabinettkort från 30 till 15 kr. pr dussin, allting annat i proportion,

Han önskar sina arbeten jämförda med de utförda från andra atelierer, och Han är svensk, men talar engelska, tyska och spanska.

»And don't you forget it!»

13 Fredsgatan, f. d. Jagers atelier. [2783]

Klädningstygger
Profver kostnadsfritt.
Rekvizitioner fraktfritt.
OBS! Meddelningar bifölja profverna.
FR. MARCUS
Kongl. Hofleverantör.
STOCKHOLM. [1735]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris —

Th. Karlsson & K:ni

3 Regeringsgatan 7 Kungsgatan

3 Sybehör

Försälja till billigaste priser alla sorters och Garneringsartiklar.

Endast NEIENDAMS Kaffe.

Regeringsgatan 28 A & B. [2574]

Liljeholmens Vinfabrik,

Stockholm,

rekommenderar nedannämnda sina tillverkningar, som försäljas af Herrar Specerihandlande.

Krusbärsvin. Utö berättelse till Kgl. Medicinalstyrelsen för år 1880 yttrade sig Stockholms Helsev.-nämnd mycket fördelaktigt om dessa viner.
Körbärsvin. Serverade kalla, äro vinerna en angenäm läskedryck; i hushåll lämpa de sig särdeles väl för tillagning af soppor, vingelé, lemonader, bälar o. d.
Vinbärsvin, rött.
Vinbärsvin, svart.
Vinbärsvin, hvitt.

Sockrade safter:

Hallonsaft.
Körbärssaft.
Vinbärssaft, rött.
Vinbärssaft, svart.
Vinbärssaft, hvitt.

Safterna äro, enligt intyg af handelskemisten herr doktor Setterberg »fullkomligt fria från obehöriga och skadliga tillsatser, samt förhålla sig såsom rena oblandade sockrade fruktsafter».

Ättika. Rörande dessa fabriker yttrar herr handelskemisten d. 15 maj 1888, att de äro »fria från främmande syror, skarpa ämnen och metaller, och anser jag dem därför vara af utmärkt god beskaffenhet.»

OBS. Viner och safter försäljas på hel- och halfbuteljer, **trudubbel ättiksprit på större flaskor**, alla försedda med etiketter, innehållande **fabrikens namn**, hvilket till undvikande af förväxling torde noga observeras.

Vinerna serveras iskylda hos herrar konditorer: **Hellbacher**, Hamngatan 10, Drottninggatan 25, **Sjöberg**, Drottninggatan 40, **Widerström**, Götgatan 5. [1831]

LARS MONTÉNS

Neutrala Kärntvål till ylletvätt, och Oleintvål till linnettvätt användes lämpligast sålunda:

»½ kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsätts under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen, hvarefter de på vanligt sätt genom gnidning rengöras.»

Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker: [2129] N:r 19 Stora Nygatan N:r 29 S:t Paulsgatan.

Äkta ryska Gummigaloscher.

Nytt, färskt lager af alla brukliga modeller nu inkommet.

Fabrikspriser. Messingsbokstäfver gratis.

43 Schosty & K:ni 43
 Drottninggatan
 hörnet af Klarabergsgatan. Telefon 54 07.

Prisbelönade SVENSKA STICKMASKINER

40 Drottninggatan 40.

Se vidare annonsen i månadens första nummer! [1922]

F. W. BILLES Bryggeri

6 Olofsgatan 6

rekommenderar sina tillverkningar af

Bayerskt öl, Pilsener öl,
Export-öl, Iskällardricka.

Telefon: Allmänna 46 27. Bell 7 53. [2104]

Gust. Holmblom Damkappfabrik

38 Vesterlånggatan 38

Rekommenderar såsom specialité för **Höst- och Vintersaisongen:**
Silkesplysch-Jaquetter,
Silkesplysch- och Brokad-Kappor,
Gråverkspels-Kappor etc.

Försäljningslokaler nedra botten och 1 tr. upp. Fabrik 2 tr. upp.

CHOCOLAT

SUCHARD

HUSMÖDRAR och TVÄTTERS KOR samt alla Iduns ärade läsarinor uppmanas pröfva ett nytt, absolut oskadligt tvättmedel

Bländ- hvitt,

genom hvars användande kläderna erhålla en bländande hvithet. Verkställda prof hafva utfallit till största belåtenhet. Preparatets absoluta oskadlighet styrkes genom stadskemisten i Göteborg, dr J. E. Aléns analys, som säger:

« — — Vid verkställd undersökning visade sig profvet icke innehålla någon frätande klor, ej heller några syror eller alkalier, som kunna hafva skadlig inverkan på kläder.»

Bländhvitt är äfven ett utmärkt fläckuttagningsmedel. Genomläs flaskans omslag!!! Obs. noga, att hvarje flaska är försedd med mitt namn såsom garanti för varans äkthet. **Bländhvitt** säljes i minut à 35 öre pr flaska genom samtliga större speceriaffärer i landet och i parti endast af Fabrikanten **Axel F. Westerberg, Göteborg.** (Nord. A. B. Göt. 4308x6) [2752]

Gratis! 40,000 kr. att vinna!

Genom fördelaktigt inköp af ett parti teaterobligationer kunna vi nu utbjuda afbetalningskontrakter å en à två teaterobligationer, hvarå första afbetalningen **2,50 à 5 kr. gratis** är kvitterad. Rekvisitioner skola åtföljas af dubbelt porto och vara insända i år. OBS! Af större vinster äro en å 5,000 och två å 1,000 kr. utfallna å våra afbetalningskontrakter.

Pris pr obligation pr kontant 25 kr. [3108]

Norrbro Vexelkontor, Stockholm,

ej att förväxla med det s. k. Stockholms Vexelkontor å Norrbro.

Å Damunderkläder och all slags linnesömnad

emottagas beställningar, hvilka utföras billigt och väl å egen syatelier.

Profver å modeller och tyger förevisas, måttagning och profning ombestyras i hemmen af förestånderskan för syateljeren.

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin

N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7. [2794]